

Қазақстан 2050

IV ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ФАРАБИ ОҚУЛАРЫ

Алматы, Қазақстан, 4-21 сәуір, 2017 жыл

«ЖАСЫЛ КӨПІР ҰРПАҚТАН-ҰРПАҚҚА» VI ХАЛЫҚАРАЛЫҚ СТУДЕНТТІК ФОРУМ МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 11-12 сәуір, 2017 жыл

IV МЕЖДУНАРОДНЫЕ ФАРАБИЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ

Алматы, Казахстан, 4-21 апреля 2017 года

МАТЕРИАЛДАРЫ VI МЕЖДУНАРОДНЫЙ СТУДЕНЧЕСКИЙ ФОРУМ «ЗЕЛЕНый МОСТ ЧЕРЕЗ ПОКОЛЕНИЯ»

Алматы, Казахстан, 11-12 апреля 2017 года

IV INTERNATIONAL FARABI READINGS

Almaty, Kazakhstan, 4-21 April, 2017

MATERIALS VI INTERNATIONAL STUDENT FORUM «GREEN BRIDGE THROUGH GENERATIONS»

Almaty, Kazakhstan, 11-12 April, 2017

6. Wu Y.L., Guo Q.F., Luo Y., Tian F.X., Wang W. Differences in physiological characteristics between two wheat cultivars exposed to field water deficit conditions // Физиология растений. – 2014. – Т. 61. – № 4. – DOI: 10.7868/S0015330314030154.

7. Caiyun Liu A, Zhiyuan Yang A, Xiaojie Chen A, Hisashi Tsujimoto C, and Yin-Gang Hu A Phenotypic effects of additional chromosomes on agronomic and photosynthetic traits of common wheat in the background of Chinese Spring Crop & Pasture Science. 2015.-V.66 (Issue1).- P.32–41. Doi: 10.1071/CP14024.

Қ.Т.Тастамбек*, А.А. Жұбанова, Акимбеков Н.Ш., Абдиева Г.Ж., Уалиева П.С.,
Кайырманова Г.К., Ерназарова А.К.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Алматы қ.

Email: tastambeku@gmail.com

УДК 579.695

ҚОРШАҒАН ОРТАНЫҢ ИНТЕГРАЛЬДІ ТОКСИНДІЛІГІНЕ БАҒА БЕРЕ ОТЫРЫП, БИООБЪЕКТІЛЕРДІҢ НЕГІЗІНДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ ЭКСПРЕСС-ТЕСТ ҚҰРАСТЫРУ

Аннотация. Табиғатты қорғау мақсатында биоиндикацияның түрлі әдістері қолданылады. Қазіргі кезде экологиялық проблемалар өте көп болуы қоршаған орта ластануларының кеңінен және ашық таралуы болды. Қаланың қарқынды өсуі болсын, өндіріс орындарының бірінен соң бірінің ашылуы, автотранспорттардың қарқынды дамуы, осының барлығы қоршаған ортаға, адамдарға ерекше қауіп төндіріп отыр. Сол мәселелерді шешу мақсатында жасылдандыру жұмыстары, түрлі бағдарламалар қолға алынуда. Жасылдандыру қаланың денсаулығын жақсартудың маңызды жолдары болып табылады. Жасыл өсімдіктер архитекторлық ландшафттардың ешқандай жойылмайтын қаланың бір элементі болып табылады, оларды әртүрлі функционалдық жолдармен жасайды. Осындай жұмыстардың бірі ретінде біздің зерттеу жұмысымыздың өзектілігі су және топырақ сынамаларының токсинділігін анықтай отырып, қысқа мерзімді экспресс-тест құрастыру болып табылады.

Кілтті сөздер: биотест, экология, биоиндикация, микробиология.

Мақала бірінші рет жарыққа шығуда.

Кіріспе. Табиғаттағы барлық биологиялық жүйелер дара организмдер, биоценоздар мен популяциялар-өздерінің даму барысында қоршаған орта факторларының белгілі бір кешендеріне бейімделіп үлгерген. Олардың қолайлы немесе өздерінің қалыпты тіршілік етуі үшін қажетті барлық талаптарға сай келетін, өздеріне зияны тимейтін белгілі бір экологиялық қуысты иелендіреді. Әрбір организмнің табиғатта өз функциясы бар. Табиғат барлығын реттестіре отырып, мекен ету ортасына дейін қарастырған. Егер сол орталарда мекендейтін түрлердің жойылуы қарқынды бола бастаса, онда аймақтың ластану көрсеткішінің жоғарылағанын білуге болады. Ластанған аймақтарды бақылау өзекті мәселелердің бірі болып табылады. Ластанған экожүйені жылдам және тиімді бағалап, деңгейін нақты анықтау үшін *in situ* – да қолданылатын биологиялық объектілер арқылы қысқа мерзімді тест-системалар құрастыру керек. Яғни, бұл биотестілеу арқылы аз уақыт ішінде алынған нәтижелерге сүйене отырып, ластанған аймақтарды тазарту жұмыстарын жүргізуге ықпал етеді.

Қарқынды бет бұрыстың арқасында, қазіргі таңда кеңінен қолданылатын индикаторлардың топтары нақты белгіленген. Ластанған аймақтардың көрсеткішін оңай алып, ластанбаған аймақтарға жиі-жиі мониторинг жасауға мүмкіндік алды. Бір аймақтың өзін биоиндикация әдісінің түрлі әдістерімен және түрлі индикаторлармен тексеруге болады. Бүгінгі таңда, биоиндикациялық зерттеу жұмыстарында кеңінен қолданылатын индикаторлар есебінде тірі ағзалар бойынша топтарға жіктелген.

2-панельді отырыс
ТҰРАҚТЫ ДАМУ ЖӘНЕ ЖАСЫЛ ЭКОНОМИКА МӘНМӘТІНІНДЕГІ «ЕРЕКШЕ ҚОРҒАЛАТЫН
ТАБИҒИ АЙМАҚТАР»

Аксандиев К.А., Дүйсенбек А.Ж. ТҰРАҚТЫ ДАМУ ЖӘНЕ БИОЛОГИЯЛЫҚ АЛУАН ТҮРЛІЛІКТІ САҚТАУ	76
Батпалова А.А., Шомбаева Д.Б., Хамзина Ш.Ш. ГЕОХИМИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА РАСТИТЕЛЬНОГО СООБЩЕСТВА В УРБОЭКОСИСТЕМЕ Г. ПАВЛОДАРА.....	78
Бауен А., Ергалиев А., Утилова А.М. РАЗВЕДЕНИЕ АРТЕМИИ САЛИНА В ИСКУССТВЕННЫХ УСЛОВИЯХ И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЕЕ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ.....	81
Yechshanova K. DYNAMICS OF BIRCH (BETULA PENDULA) GROWTH IN RESPONSE TO CLIMATE ...	84
Жумабай С.М., Муллокова М.Ф., Черноштан А.В. АЛТЫН-ЭМЕЛЬ: ОТ НАЦИОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКА К БИОСФЕРНОМУ РЕЗЕРВАТУ ЮНЕСКО	88
Калимолдина Л.М., Сұлтанғазиева Г.С., Кружаева В.И. ИССЛЕДОВАНИЕ СОДЕРЖАНИЯ ТЯЖЕЛЫХ МЕТАЛЛОВ В ЗЕРНЕ И ФИЗИОЛОГИЧЕСКИХ ПАРАМЕТРОВ РАЗЛИЧНЫХ ГЕНОТИПОВ ЯРОВОЙ ПШЕНИЦЫ В УСЛОВИЯХ ВОСТОЧНО-КАЗАХСТАНСКОГО РЕГИОНА	92
Кружаева В.И. ИССЛЕДОВАНИЕ СОДЕРЖАНИЯ ТЯЖЕЛЫХ МЕТАЛЛОВ В ЗЕРНЕ И ФИЗИОЛОГИЧЕСКИХ ПАРАМЕТРОВ РАЗЛИЧНЫХ ГЕНОТИПОВ ЯРОВОЙ ПШЕНИЦЫ В УСЛОВИЯХ ВОСТОЧНО-КАЗАХСТАНСКОГО РЕГИОНА.....	94
Каражигитова Т.Г. МОНИТОРИНГ ПОПУЛЯЦИИ ПТИЦ В СЕВЕРНОМ КАСПИИ В РАЗЛИЧНЫЕ СЕЗОНЫ ГОДА	98
Қалдыбаева А., Тұлпан Ж., Тойчибекова Г.Б. АҚАБА СУЛАРДЫҢ НЕГІЗГІ ШЫҒУ КӨЗДЕРІ ЖӘНЕ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ҚАУІПТІЛІГІ	100
¹ Полякова И.А., ¹ Тажигаева Т.Л., ² Абугалиева А.И. ДИФФЕРЕНЦИАЦИЯ ИНТРОГРЕССИВНЫХ ФОРМ ПШЕНИЦЫ ПО СОДЕРЖАНИЮ ХЛОРОФИЛЛА ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЗЕРНОВЫХ КУЛЬТУР	102
Қ.Т.Тастамбек*, А.А. Жұбанова, Акимбеков Н.Ш., Абдиева Г.Ж., Уалиева П.С., Кайырманова Г.К., Ерназарова А.К. ҚОРШАҒАН ОРТАНЫҢ ИНТЕГРАЛЬДІ ТОКСИНДІЛІГІНЕ БАҒА БЕРЕ ОТЫРЫП, БИООБЪЕКТІЛЕРДІҢ НЕГІЗІНДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ ЭКСПРЕСС-ТЕСТ ҚҰРАСТЫРУ	105
Тохтарбекова А.Е. СЕКСЕУІЛДІҢ БҮГІНІ МЕН ЕРТЕҢІ ҚАЛАЙ БОЛМАҚ? СЕКСЕУІЛДЕН ҚАРА САБЫН АЛУ ӘДІСІ	115
Үмбетжанова Н., Майлыханова Б.А. АҚДАЛА КҮРІШ СУАРМАЛЫ АЛҚАБЫНЫҢ ҚОРШАҒАН ОРТАҒА ӘСЕРІ.....	123

3-ші панельді отырыс
"ЖАСЫЛ" ЭКОНОМИКАҒА ӨТУ: БІЛІМНІҢ, ҒЫЛЫМНЫҢ ЖӘНЕ ӨНДІРІСТІҢ ӨЗАРА
ӘРЕКЕТТЕСТІГІ

Ibadulla Zh.B. THE ROLE OF ENERGY SUPPLY AND ENERGY EFFICIENCY IN ENTERPRISES	126
Анафин Н., Базарбаева Т.А. РЕГУЛИРОВАНИЕ ВЫБРОСОВ ПАРНИКОВЫХ ГАЗОВ	128
Ахтанбердиева А.А. ЭНЕРГЕТИЧЕСКИЙ АУДИТ И УПРАВЛЕНИЕ ЭНЕРГИЕЙ В КОМПАНИЯХ	132
Өкбар А.Б., Базарбаева Т.А. КҮН ЭНЕРГИЯСЫН ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ	134
Бликс А.А., Абдибаттаева М.М. ТАУ-КЕН ӨНЕРКӘСІБІНДЕ ӨНДІРІСТІК ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАҒАЛАУ	137